

DIETETYK

1. Informacje ogólne

Dietetyk zajmuje się opracowywaniem jadłospisów dla różnych grup ludzi, biorąc pod uwagę na przykład ich wiek, stan zdrowia, tryb życia itp. Można wyróżnić diety dla osób uprawiających sport, dla dzieci lub dorosłych, dla osób z różnymi chorobami i w różnych stadiach tych chorób. Jadłospisy są dostosowywane do zaleceń lekarskich oraz zasad żywienia, z uwzględnieniem indywidualnego zapotrzebowania na dane składniki odżywcze czy witaminy i zapotrzebowania konkretnej osoby na różne składniki pokarmowe, a także jej stanu zdrowia (osoby po operacjach lub z chorobami powodującymi gorsze wchłanianie składników pokarmowych).

Na tym praca dietetyka się nie kończy. Opracowuje on również i nadzoruje sposób przygotowywania potraw. Odpowiada za to, czy proces technologiczny przygotowania potraw jest prawidłowy. Potrzebuje zatem wiedzy nie tylko z dziedziny samego sporządzania potraw różnego rodzaju, ale także z zakresu narzędzi i urządzeń używanych do tego celu (narzędzia ręczne oraz urządzenia takie jak miksery, kotły parowe, frytkownice i inne).

Dietetyk sprawdza również jakość sporządzonych potraw i estetykę ich podania. Ma obowiązek zebrania próbek potraw i zabezpieczenia ich na określony czas. Zajmuje się również zaopatrzeniem w produkty do przygotowywania potraw według jego receptur, nadzoruje warunki, w jakich są przechowywane. Do jego obowiązków należy również prowadzenie rozliczeń zaopatrzenia oraz dokumentacji produkcji i dystrybucji posiłków.

Dietetycy pracujący w szpitalach przygotowują specjalne karty żywieniowe dla osób wychodzących ze szpitala, które zawierają wskazówki dla pacjentów dotyczące odpowiedniej dla nich diety.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Niektórzy dietetycy zajmują się także działalnością oświatową, prowadzą wykłady z zakresu prawidłowego żywienia dla poszczególnych grup ludności.

Dietetycy pracują w budynkach instytucji ich zatrudniających. Są to szpitale, placówki żywienia zbiorowego, sanatoria, domy wczasowe, lecz także zakłady przemysłu spożywczego, gdzie nadzorują prawidłowość produkcji spożywczej.

Jest to praca o charakterze zespołowym. Dietetyk współpracuje z pracownikami kuchni, przygotowującymi potrawy według jego receptur, lekarzami, od których otrzymuje wskazówki dotyczące pacjentów, z samymi pacjentami czy też – w przypadku dietetyków zajmujących się nauczaniem – studentami oraz innymi grupami ludzi zainteresowanych tematyką dietetyki.

Dietetyk pracuje zwykle w stałych godzinach, osiem godzin dziennie. Wyjątek mogą stanowić osoby zatrudnione na przykład w szpitalach bądź sanatoriach, gdzie czasami pełnią dyżury w dni weekendowe czy nawet w święta.

Dietetyk jest odpowiedzialny za zdrowie i bezpieczeństwo ludzi, dla których tworzy jadłospisy.

2. Wymagania

Dietetyk powinien mieć umiejętność nawiązywania kontaktu, porozumiewania się z ludźmi, którzy zwracają się do niego z prośbą o radę, informację, pomoc. Przydatna w zawodzie dietetyka jest także umiejętność współdziałania, między innymi z pracownikami na podobnych stanowiskach, pracownikami kuchni, lekarzami, lecz również pacjentami.

Przydatne w zawodzie dietetyka są zainteresowania naukami przyrodniczymi (fizjologią, fizjopatologią, biochemią) i medycyną oraz samą dietetyką.

Dietetyk powinien się także charakteryzować dobrym wzrokiem (prawidłowa ostrość wzroku, widzenie stereoskopowe oraz prawidłowe rozróżnianie barw), mieć sprawny zmysł smaku oraz węchu. Dla dietetyków uczestniczących w procesie

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

przygotowywania posiłków dla pacjentów ważna jest również zręczność kończyn górnych, a w szczególności rąk i palców.

3. Czynniki utrudniające zatrudnienie w zawodzie

Czynnikiem utrudniającym pracę w zawodzie mogą być zaburzenia dużego stopnia sprawności kończyn górnych, a w szczególności w zakresie zręczności palców i rąk (dotyczy to dietetyka praktyka) oraz zaburzenia koordynacji wzrokowo-ruchowej.

W zawodzie dietetyka problemy mogą mieć osoby niewidome oraz osoby z dysfunkcjami, takimi jak brak widzenia stereoskopowego, oraz zaburzeniami w rozróżnianiu barw czy z wadami i dysfunkcjami narządu wzroku, które nie mogą być skorygowane szklami optycznymi lub soczewkami kontaktowymi.

Poważnym utrudnieniem są również zaburzenia zmysłu węchu i smaku oraz równowagi.

Bezwzględne przeciwwskazania to nosicielstwo chorób zakaźnych, choroby pasożytnicze, choroby skóry rąk, alergia kontaktowa i wziewna na wykorzystywane produkty spożywcze.

4. Możliwość zatrudnienia w zawodzie osób z niepełnosprawnością

4.1. Osoby z dysfunkcją narządu ruchu

Istnieje możliwość zatrudnienia osób z dysfunkcjami narządu ruchu w zakresie kończyn górnych i dolnych, nawet znacznego stopnia. Zatrudnienie jest uzależnione od obowiązków przez nie wykonywanych i jest możliwe po identyfikacji indywidualnych barier oraz racjonalnym dostosowaniu technicznych i organizacyjnych warunków środowiska pracy, a także stanowiska pracy.

W przypadku konieczności pracy w kuchni i bezpośredniego nadzorowania przygotowania posiłków bądź uczestniczenia w nim ograniczoną możliwość

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

zatrudnienia mają osoby ze znacznymi dysfunkcjami utrudniającymi swobodne poruszanie się oraz obsługę narzędzi i urządzeń kuchennych.

4.2. Osoby z dysfunkcją narządu wzroku

Istnieje możliwość zatrudnienia osób widzących obuocznie, o prawidłowym lub nieznacznie ograniczonym zakresie pola widzenia, rozróżniających prawidłowo barwy, z zaburzeniami widzenia o zmroku lub nadwrażliwością na światło oraz osób z dysfunkcją narządu wzroku, jeśli jest skorygowana przez odpowiednie szkła optyczne lub soczewki. Warunkiem jest odpowiednie przystosowanie środowiska pracy i organizacji pracy.

4.3. Osoby z dysfunkcją narządu słuchu

Istnieje możliwość wykonywania zawodu przez osoby z dysfunkcją narządu słuchu pod warunkiem, że niepełnosprawność tę można skorygować za pomocą aparatów słuchowych (osoby słabosłyszące).

Możliwość zatrudnienia osób głuchych i głuchoniemych jest ograniczona. Osoby te mogą wykonywać zawód na wybranych stanowiskach pracy warunkowo, po racjonalnym dostosowaniu zakresu zadań, identyfikacji indywidualnych barier i przystosowaniu środowiska oraz stanowiska pracy (technicznym i organizacyjnym).

4.4. Osoby z dysfunkcją sfery psychicznej

Osoby z chorobami psychicznymi mogą pracować w zawodzie pod warunkiem, że praca – poza wyjątkowymi sytuacjami (wyjazdy, sytuacje kryzysowe w firmie) – nie zaburza rytmu dnia i nocy pracownika i jest zachowana zasada równego traktowania pracowników.

4.5. Osoby z epilepsją

Istnieje ograniczona możliwość zatrudnienia na stanowisku dietetyka osoby z padaczką ze względu na możliwość wykonywania przez dietetyka czynności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

mogących stwarzać sytuacje niebezpieczne w razie wystąpienia napadu – na przykład konieczność używania narzędzi i urządzeń do przygotowywania posiłków, które mogłyby być źródłem urazów.

Osoby chorujące na padaczkę mogą wykonywać zawód na wybranych stanowiskach pracy pod warunkiem, że napady padaczkowe występują sporadycznie, są one sygnalizowane przez aurę, występują głównie wieczorem lub w nocy, nie powodują zbytniego zmęczenia i stosunkowo szybko następuje regeneracja sił po ich wystąpieniu oraz przebieg choroby nie prowadzi do charakteropatii padaczkowej. Zatrudnienie wymaga akceptacji lekarza specjalisty i zapewnienia odpowiednich środków bezpieczeństwa i dostosowania stanowiska pracy.

5. Potrzeba przystosowania stanowiska pracy do potrzeb i możliwości osób z niepełnosprawnością

5.1. Osoby z dysfunkcją narządu ruchu

Osoby z dysfunkcją kończyn górnych

W przypadku osób z niewielką dysfunkcją kończyn górnych może być konieczne ograniczenie lub wyeliminowanie zadań wymagających dużej sprawności rąk i palców oraz zastosowanie indywidualnych pomocy technicznych, które usprawniają pracę, w tym np. specjalnej klawiatury komputerowej. W przypadku osób z dysfunkcją jednej kończyny górnej może być potrzebne stosowanie pomocy technicznych (ortezy, protezy) ułatwiających lub umożliwiających im pracę.

Osoby z dysfunkcją kończyn dolnych

Ze względu na ograniczoną mobilność osoby z taką niepełnosprawnością praca może być przez nią wykonywana na wybranych stanowiskach (z ograniczeniem prac w kuchni lub w terenie) i wymaga właściwej organizacji z powodu konieczności wykonywania niektórych lub wszystkich zadań w pozycji siedzącej lub

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

stojącej z podparciem bioder i pleców. W takiej sytuacji może zajść potrzeba ograniczenia lub eliminacji niektórych zadań lub odpowiedniego zorganizowania współpracy między pracownikami danej placówki.

W pomieszczeniu biurowym dostosowania mogą wymagać biurko, siedzisko, sprzęty, z których osoba z niepełnosprawnością korzysta. Dla osób z niewielką dysfunkcją kończyn dolnych, poruszających się o kulach, może być konieczne zainstalowanie uchwytów i poręczy ułatwiających wstawanie i podpieranie się podczas stania. Kolejna możliwa adaptacja to dostosowanie wielkości stanowiska pracy i wysokości blatów i blatu biurka do indywidualnych potrzeb oraz umieszczenie wykorzystywanych urządzeń, narzędzi pracy i materiałów w najbliższym zasięgu rąk pracownika. Siedzisko należy przystosować do indywidualnych potrzeb pracownika z niepełnosprawnością, tzn. powinna być regulowana jego wysokość, siedzisko powinno być uchylne, mieć regulowany podnózek, blokadę kół, regulowane lub indywidualnie profilowane oparcie tylne, regulowane i odchylane podłokietniki.

Ze względu na osoby poruszające się na wózkach inwalidzkich trzeba zlikwidować bariery architektoniczne w miejscu i środowisku pracy. Wewnętrzne ciągi komunikacyjne powinny być wystarczająco szerokie i pozbawione progów, a drzwi do pomieszczeń i wind odpowiednio szerokie. Konieczna jest likwidacja barier architektonicznych w drodze do zakładu pracy. W miejscu pracy trzeba powiększyć przestrzeń manewrową wokół stanowiska pracy oraz dostosować wielkość stanowiska pracy do indywidualnych potrzeb i zapewnić dostępność wykorzystywanych urządzeń, narzędzi pracy i materiałów. Należy zapewnić częściowe lub całkowite wyeliminowanie zadań i czynności wymagających dobrej koordynacji wzrokowo-ruchowej.

Polecana jest praca biurowa, z wyłączeniem zadań na terenie kuchni, bądź dydaktyczna.

5.2. Osoby z dysfunkcją narządu wzroku

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Osoby słabowidzące powinny stosować szkła korekcyjne lub soczewki kontaktowe, mogą również w miarę potrzeb wykorzystywać oprzyrządowanie powiększające (np. lupę powiększającą, powiększalniki). W trakcie pracy, w miarę możliwości, mogą one użyć większej czcionki bądź programu powiększającego zainstalowanego w komputerze. Dodatkową opcją wspomagającą pracę osoby słabowidzącej jest wprowadzenie dźwięku towarzyszącego wykonywaniu poszczególnych czynności na komputerze.

Osoby z zaburzeniami widzenia po zmroku powinny mieć pomieszczenie i stanowisko pracy odpowiednio doświetlone światłem elektrycznym.

Osoby nadwrażliwe na światło powinny mieć stanowisko pracy odpowiednio oświetlone, tak aby ograniczyć ośnienie bezpośrednie i odbiciowe; powinny być stosowane oprawy o możliwie najmniejszej jaskrawości.

Można też stosować zróżnicowane i kontrastowe kolory używanego sprzętu i elementów architektonicznych.

Pracę usprawnia stała lokalizacja elementów środowiska i stanowiska pracy.

5.3. Osoby z dysfunkcją narządu słuchu

Osoby słabosłyszące

Osoby z taką dysfunkcją powinny korygować słuch aparatem słuchowym (zwłaszcza w częstotliwościach pasma mowy) w stopniu umożliwiającym im swobodne, werbalne komunikowanie się.

Zaleca się ograniczenie hałasu tła oraz pogłosu w pomieszczeniach pracy w celu poprawy warunków percepcji dźwięku oraz warunków komunikacji werbalnej.

Zaleca się również rozszerzenie sygnalizacji ostrzegawczej o sygnalizację świetlną wizyjną lub wibracyjną uzupełniającą dźwiękowe sygnały bezpieczeństwa w miejscach potencjalnego przebywania pracownika. Zaleca się, aby urządzenia teleinformatyczne, takie jak telefon, komputer itp., były – w miarę możliwości –

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

dostosowane do aparatów słuchowych (np. mogą być wyposażone w systemy pętli indukcyjnej lub systemy FM).

Osoby głuche i głuchonieme

Jest możliwe zatrudnienie osoby z tego rodzaju niepełnosprawnością. Wymaga to jednak właściwej organizacji pracy – w przypadku osób głuchoniemych konieczna jest znajomość przez otoczenie (przynajmniej jedną osobę) języka migowego bądź stała współpraca pracodawcy z profesjonalnym tłumaczem tego języka (możliwość korzystania z tłumacza języka migowego on-line). Może być również konieczne ograniczenie zakresu posługiwania się językiem pisanym, ponieważ rozumienie informacji na piśmie przez osoby głuchonieme posługujące się językiem migowym jest znacząco utrudnione. W komunikowaniu się z zespołem współpracowników pomagają również znaki bądź symbole ułatwiające szybkie porozumiewanie w trakcie pracy. Dodatkowo niezbędne jest zapewnienie bezpieczeństwa pracy przez zainstalowanie np. sygnalizacji świetlnej, wizyjnej lub wibracyjnej informującej o ewentualnym niebezpieczeństwie w miejscach potencjalnego przebywania pracownika (pomieszczenie pracy, toaleta, pokój socjalny itp.) lub informującej o stanie wykorzystywanych urządzeń.

Zaleca się, aby osobie z tego rodzaju niepełnosprawnością był przydzielony opiekun na wypadek ewakuacji.

Niewskazana jest praca wykładowcy czy dydaktyczna w szkołach bądź na wyższej uczelni.

5.4. Osoby z dysfunkcją sfery psychicznej

Pracownik podejmujący pracę w tym zawodzie powinien być w przyjazny sposób zapoznawany ze strukturą i kulturą organizacyjną firmy. Powinien także otrzymać jasne i niedwuznaczne informacje oraz instrukcje odnośnie do podejmowanych zadań.

W firmie zatrudniającej pracownika z tą niepełnosprawnością należy wprowadzić przyjazny tryb informowania o jego problemach zdrowotnych czy społecznych, najlepiej

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

gdy wie o nich osoba pełniąca funkcję „osoby zaufania”. Można wypracować także obyczaj, że członkowie zespołu pracowniczego interesują się sytuacją społeczną i zdrowotną pracownika, i biorą ją pod uwagę we współpracy. Mogą się przy tym uczyć podmiotowego traktowania pracownika z niepełnosprawnością – pozyskiwać wiedzę o jego sytuacji przede wszystkim od niego samego lub z innych źródeł – za jego wiedzą i aprobatą.

W sytuacji kłopotów z psychiczną i społeczną stroną swojej pracy pracownik mógłby korzystać ze wsparcia asystenta zawodowego/trenera pracy, który może się wywodzić spośród współpracowników lub być specjalnie w tej roli zatrudniony w firmie. Może też wspierać pracownika z ramienia upoważnionej do tego organizacji. Możliwości wsparcia przez trenera pracy byłyby jednak ograniczone tylko do sfery emocji i relacji z innymi, a więc nie dotyczyłyby kompetencji zawodowych, i powinny obejmować tylko pewien niedługi okres/okresy czasu pracy. Na co dzień pracownik powinien jednak pracować samodzielnie – zgodnie z samodzielnym charakterem stanowiska pracy.

Ponadto, zatrudniona osoba powinna mieć możliwość elastycznego czasu pracy i zakresu obowiązków, co oznacza, że w wyjątkowej sytuacji (związanej z chorobą czy niepełnosprawnością pracownika) zakres obowiązków na tym stanowisku zostanie zmodyfikowany w sposób możliwy do zaakceptowania przez pracodawcę. Powinna istnieć także możliwość okresowego zastąpienia pracownika przez inną osobę.

5.5. Osoby z epilepsją

Osoby chore na padaczkę, które uzyskały akceptację lekarza specjalisty, powinny pracować w zespole, a ich praca powinna być nadzorowana. Praca powinna być spokojna, niewywołująca stresów i napięć, które mogłyby prowokować napady.

Osoba z padaczką wykonująca ten zawód powinna dobrze znać swoją chorobę i umieć szybko rozpoznawać aurę poprzedzającą napad.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Współpracownicy powinni być poinformowani, w jaki sposób w razie wystąpienia napadu mogą prawidłowo udzielić pomocy. Polecana jest praca samodzielna, biurowa, z wyłączeniem prac kuchennych.

Niemożliwa jest też praca wykładowcy czy dydaktyczna w szkołach bądź na wyższej uczelni.

Uwaga. Każdy przypadek zatrudnienia osoby z niepełnosprawnością oraz przystosowania stanowiska pracy do potrzeb i możliwości tej osoby należy rozpatrywać indywidualnie.

w zakresie projektowania obiektów, pomieszczeń
oraz przystosowania stanowisk pracy
dla osób niepełnosprawnych o specyficznych potrzebach

